

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

До проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законів України щодо удосконалення роботи Уповноваженого органу оскарження в сфері публічних закупівель»

1. Резюме

Проект акта розроблено з метою удосконалення роботи Уповноваженого органу оскарження в сфері публічних закупівель, створення дієвого механізму, який дозволить забезпечити своєчасний та об'єктивний розгляд скарг у сфері публічних закупівель.

2. Проблема, яка потребує розв'язання

Законом України від 19 вересня 2019 року № 114-IX «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення публічних закупівель», який вводиться в дію з 19 квітня 2020 року, викладено у новій редакції Закон України «Про публічні закупівлі». Метою прийняття зазначеного закону було удосконалення системи публічних закупівель, спрямованої на розвиток конкурентного середовища та добросовісної конкуренції у сфері закупівель в Україні. Проте прийняті зміни не вирішили ряд проблем у частині процедури оскарження в сфері публічних закупівель.

Відповідно до статті 18 Закону України «Про публічні закупівлі» (далі – Закон) передбачається право учасників процедур закупівель оскаржувати умови тендерної документації, а також рішення, дії чи бездіяльність замовників під час здійснення процедур закупівель.

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет) як орган оскарження є швидким та ефективним інструментом для захисту порушених прав суб'єктів господарювання у сфері публічних закупівель. За час своєї роботи Комітет підтвердив свою спроможність розглядати скарги у надкороткі строки (15 робочих днів), незалежно та неупереджено приймати правомірні рішення. Зазначене підтверджується рівнем довіри бізнесу та інститутів громадянського суспільства до органу оскарження, дуже незначною кількістю оскаржених та скасованих в судовому порядку рішень колегії з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель (далі – колегія Комітету) (судами скасовується менш ніж 0,5 % рішень, прийнятих колегією Комітету), постійним збільшенням кількості скарг. Покладення на Комітет функції органу оскарження було підтримано експертами ЄС з огляду на відповідність Комітету критерію неупередженості та незалежності, що передбачено Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Водночас, розгляд Комітетом скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель вимагає значних матеріальних та трудових затрат. Після набрання чинності Законом спостерігається стала тенденція зростання кількості скарг, що надходять до Комітету як органу оскарження, а саме:

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (січень-травень)
Всього надійшло скарг	665	787	1 182	930	1 342	1 765	5 706	7 786	4 032
Всього розглянуто скарг	484	710	1 025	783	1 043	1 247	3 609	5 549	2 990

Проте спроможність Комітету з забезпечення належного виконання функцій органу оскарження різко спадає, зважаючи на стрімке зростання обсягів надходження скарг.

Діючим законодавством передбачено, що постійно діюча адміністративна колегія (колегії) Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель діє у складі трьох державних уповноважених Антимонопольного комітету України. Голова постійно діючої адміністративної колегії (колегій) Антимонопольного комітету України повинен мати вищу юридичну освіту.

Вказане, в сукупності, суттєво зменшує інституційну спроможність, як органу оскарження, так і Антимонопольного комітету України в цілому.

3. Суть проекту акту

Враховуючи наведене у розділі 2 пояснювальної записки, розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законів України щодо удосконалення роботи Уповноваженого органу оскарження в сфері публічних закупівель», яким пропонується внести зміни до законів України «Про публічні закупівлі», «Про Антимонопольний комітет України», «Про державну службу» та «Про запобігання корупції». Зокрема, проектом закону пропонується:

1. Новий склад органу оскарження, порядок його формування та основні вимоги до його членів

- АМКУ утворює комісію (комісії) АМКУ з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель у складі не менше трьох уповноважених з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель;
- Кількість комісій з розгляду скарг та уповноважених з розгляду скарг не обмежується законом;
- уповноважені з розгляду скарг призначаються на посади та звільняються з посад Президентом України за поданням Прем'єр-міністра України, яке вноситься на підставі пропозицій Голови Антимонопольного комітету України;

- строк повноважень уповноважених з розгляду скарг становить три роки з можливістю продовження строку повноважень Президентом України за поданням Кабінету Міністрів України на той самий строк.
- на уповноважених з розгляду скарг поширюється законодавство про запобігання корупції та не поширюється дія Закону України «Про державну службу»;
- уповноважені з розгляду скарг не є членами АМКУ та здійснюють виключно повноваження, передбачені Законом України «Про публічні закупівлі»;
- встановлення кваліфікаційних вимог до уповноважених з розгляду скарг;
- умови оплати уповноважених з розгляду скарг встановлюються на рівні та в порядку, передбаченому для державних уповноважених АМКУ;
- члени адміністративної колегії з розгляду скарг є рівними при прийнятті рішень, рішення приймається шляхом голосування простою більшістю голосів;
- Голова Комітету у разі неможливості членом колегії здійснювати свої повноваження (у т.ч. через конфлікт інтересів) призначає члена колегії на заміну з числа уповноважених з розгляду скарг;
- апарат АМКУ забезпечує діяльність Комісії з розгляду скарг, за її дорученням або за дорученням голови колегії може направляти запити про надання необхідної для розгляду скарги інформації;
- АМКУ затверджує підготовлені Комісією рекомендації щодо оптимізації системи закупівель.

2. Нові функції органу оскарження, зокрема, орган оскарження зобов'язаний регулярно узагальнювати практику розгляду скарг та публікувати звіти про узагальнення.

4. Вплив на бюджет

Реалізація законопроекту не потребує додаткових матеріальних та фінансових витрат бюджетних коштів.

6. Прогноз впливу

Проект Закону не містить негативний вплив на ринкове середовище, забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави, розвиток регіонів, ринок праці, громадське здоров'я, екологію та навколишнє природне середовище та інші сфери суспільних відносин.

Прийняття проекту Закону призведе до удосконалення функціонування Органу оскарження в сфері публічних закупівель, пришвидшить процес розгляду скарг та забезпечить підвищення ефективності Антимонопольного комітету України, як державного органу із спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель.

7. Позиція заінтересованих органів

Реалізація проекту Закону не матиме впливу на інтереси окремих верств (груп) населення, об'єднаних спільними інтересами, суб'єктів господарювання тощо.

Проект Закону не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку.

Проект Закону не стосується соціально-трудової сфери.

Проект Закону не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

9. Підстава розроблення проекту акта

Проект закону розроблено з власної ініціативи.